

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nic. Clenardi Epistolarvm Libri Dvo

Clénard, Nicolas

Antwerpen, 1566

Nicolavs Clenardvs Rvtgero Svo, S. P. D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70781)

Ora Deum vt vobis amicis intra paucos dies aut men-
 ses restituar. Si literas tuas merebor, eas mittes ad M.
 Rutgerum Rescium professorem Græcum Louanij.
 Suspitor nos hoc vere profecturos Braccaram: nam
 Princeps meus, Regis frater, Archiepiscopus est Brac-
 carësis, nuper initiatus sacerdotio, & omnino inuisen-
 dæ sunt oues. Arbitror eadem opera nos salutaturos di-
 uum Iacobum Compostellæ: non enim inde longè di-
 stat. Si adesses, videres Theologum valde expeditum,
 scilicet vt pueri sunt, qui in supplicatione Louanienfi
 alligantur equis ne decidant. Vale, charissime Marti-
 ne, & exulem precibus tuis adiuua. Eboræ x. Ianuarij,
 Anno M. D. XXXVII.

NICOLAUS CLENARDVS RVT-
 GERO SVO, S. P. D.

HODIE Pascha est, mi Resci, & rebus diuinis ani-
 mus occupandus fuit: dulce mihi tamen est, vel sic
 leuiter tecum fabulari: quæroque quid dicam, quod li-
 teris tuis mihi ad plenum respondisse videar. Quid er-
 go? in mentem venit, vt sus Mineruam doceam. Qua
 quæso in re? In filio tuo Ioanne. Est hic nobis in ædi-
 bus D. Archidiaconi hospitis mei, puer bene ingenia-
 tus, natus patre Gallo, amicissimo Archidiaconi. Cum
 primùm indolem fuisset contemplatus: Cur, inquam,
 Dionysius non discit Latine? Voluit pater (is mercator
 est Vlyssipone) vt vernaculam linguam probè queat
 scribere. Diffuasi facilè: sed quomodo formabitur in La-
 tinis, quando hic ludimagister non admodum Latine
 loquitur? Recipio, inquam, ad me: tantùm adsit perpe-
 tuò nobis comedentibus, & affuescat. Sic discet Lati-
 nè? quid ni? vos nõne Lusitanicè iam nostis, nec præ-
 terea præter consuetudinem, vllum habuistis præce-
 ptorem? Etiam: verùm alia res est Latina. imò profus
 eadè: & sic olim Romana iuuentus instituebatur. Quid
 multa? iubeo vt quotidie ad meum veniat cubiculum,
 &

& tanquam per iocum rem in cœpto, potius animi cau-
 sa, quam vt seriũ laborẽ voluerim capescere. Nonne,
 inquis, docuisti declinationes & coniugationes? mi-
 nimẽ gentium. Dic quomodo puerum Lusitanum tra-
 5 ctaſti, qui ipse ne sententiam quidem vnã efferte po-
 tes Lusitanicẽ? Libellum paruulum concinnabam, &
 scribebam vnũ atque alterũ versũ: Salue domine,
 vt vales? benẽ? ex animi sententia. Id legebat & vel me-
 10 moriter dicebat, prãdentibus nobis, aut etiã recita-
 bat. Singulas voces vt non assequeretur, consueſcebat
 tamen occurrenti statim dicere: Salue domine. Et ego
 omnia Latinẽ, & tu quoque. Vales rectẽ? hærebat quid
 responderet. & quamuis verbo vernaculo non pote-
 ram, gestu tamen docebam, vt diceret: Etiam domine.
 15 Iam sequenti die: Quomodo valet dominus Archidia-
 conus? fecit rem diuinã? vbinã est? domi an in tem-
 plo? Et hæc quoque è libello recitabat: quin & ridendi
 & iocandi gratia, Græcula etiã aspersi: *πᾶς ἔχεις ὦ φίλε;*
καλῶς; κατὰ γράμην, ὡς δύναιμι, καὶ μὴ ὡς βέλονται: quæ lege-
 20 bat me præeuntem imitatus, non quod vllum caracte-
 rem dinosceret, nisi quod versũ primũ cum vide-
 ret, formabat vocem *πᾶς ἔχεις ὦ φίλε,* & ita in cæteris. Ne
 longum faciam, sensim ita puer creuit, vsu & lectione
 eiusmodi quotidianarum oratiuncularũ, vt omnia iam
 25 intelligat, quæ inter comedendum referimus, nec quic-
 quam nisi Latinẽ apud me vel audit, vel loquitur: quã-
 doque confabulor horã vnã, & omnia probẽ intel-
 ligit, & orationi aptẽ subseruit: & tamen reliquo fermẽ
 tempore, domi nihil audit præter vernaculum. Quid
 30 non efficiat tuus Ioannes, qui sæpius domi cogitur au-
 dire Latinẽ, quã Teutonicẽ. Meus si esset, nihil attin-
 geret Grammaticæ, priusquã vsu linguã didicisset. Agit
 annum septimũ: scribãtur ei quotidie versus aliquot de
 iis rebus, quæ domi geruntur: Ioannes vbi est mater? In
 35 culina. Quid agit ancilla? concinnat lectos. Abi, defer
 hunc libellum ad prælum: dies diem docebit, & sensim
 eò promouebit, vt istis Grammaticorum canonibus,

vel ipse per se legendis sufficiat, vel non admodum
 opus habeat. Nec ob id malè discet, quod quadriennio
 forsitan loquetur non satis congruè, vt ita dicam. Quid
 periculi, si decimo demùm anno ea vitia corrigat? Quan-
 ta molestia liberaueris puerum, si hac via iustitias? Vi-
 tabis tamen orationes longas, & semper sexto & aut se-
 ptimo verbo sit absoluta perìodus. Deinde omnia scri-
 bantur *καταλογικῶς*. Nec magni feceris, tametsi singulis
 paginis videbuntur fragmenta modò dialogòrum. Sed
 ego stultus, mi Rutgere, qui hisce de rebus te moneam. 10
 Vt tamen stultescam bis eadem epistola, hoc etiam ad-
 dendum, Quinctilianum, si hodie adesset, nò daturum
 consilium, vt noster Ioannes à Græcis incipiat: alia cò-
 ditio illius temporis, alia præsentis, vbi non sunt, quo-
 rum quotidiana consuetudine linguam discat. Lubet 15
 & aliud narrare, quo magis tibi persuadeam, non con-
 temnenda esse hæc mea consilia: Est hic puer quidam
 quadrimulus, patre sic satis Latino: is filium renellum
 Latinè docuit, haud aliter atq; vulgus hominum facti-
 tat in idiomate vernaculo. Miraculo nobis fuit. Iam au- 20
 nus est, cum coràm principel meo, memoriter carmina
 quædam recitaret è III. libro Aeneidos, & orationem
 illam Laocoontis, tanta velut auctoritate pronuncia-
 bat, vt grauius auctor ipse non posset. Cumq; pergeret,
 & Poëtam ageret. Sic fatus: Validis ingentè viribus ha- 25
 stiam, &c. Videbar mihi videre trementè machinã, tam
 pulchrè gestum fingebat. Quodq; mireris etiam, discrimina
 generum, & temporum egregiè nouit, & nihilo
 peior nostratibus, qui annum fortè agunt decimũ, nisi
 quòd tanta linguæ peritia, in infirmam ætatem non vi- 30
 detur cadere. Paucis ab hinc diebus, vnà cum patre fuit
 apud nos in prandio, & iussus à me postridie datis lite-
 rulis salutauit. Mitto ipsam chartam, vt magis de Ioan-
 ne tuo spem bonam foueas, si modò vsu potius nitatur,
 quàm carnificibus Grammaticis. Vale, mi Rutgere, par- 35
 tim heri, partim hodie, hoc est, postridie Paschæ: si qui-
 dem heri scribentem interpellabat coena. Et non est
 mihi

Exemplum
 puri ap-
 primum
 geniosum

mihî mos, vt post vespertinû cibum, librum vel saltem
 inspiciam: etiam si ante octauam redeam ad cubicu-
 lum, protinus me ad nidum confero. Antelucana stu-
 dia ficamo, vt malim hora prima lumen pascere, quàm
 5 lucubrare vesperi. O charissime amice, rogo vt vicif-
 sim longam epistolam scribas, & suauiter mecum pri-
 stino more garras. Eboræ postridie Paschæ, Anno
 M. D. XXXV.

10 NICOLAUS CLENARDVS RVT-
 GERO SVO, S. D. P.

REDVNTI mihi nuper à Principe meo, Coelius
 Faustinus reddidit fasciculû, in quo literæ tuæ in-
 rant binę, nec adscriptum erat de die: quę quàm fuerint
 15 mihi gratæ, frustra fecero si tibi studeam declarare. E-
 quidem non magis gauisurum puto, cui ex insperato
 sacerdotium aliquod opimum obueniât. Sint igitur hæc
 sanè literæ, charissime Resci, instar duarum præbenda-
 rum sub eodem tecto, vt illi vocant: quæ enim minus
 20 nostris istis beneficiis dispensatione inuidebimus, quàm
 illis indignissimo nomine beneficiis: quę tam malos fa-
 ciant sæpe possessores? quiq; tam tetrico semper vultu
 nûmos suos somniant, vt ridere nõ possint, nisi fortè ad
 lactucas asini, cû Crasso illo, quem vocauerunt ἀγέλαστον.
 25 Nos rideamus, & securi spernamus istas nugas: di-
 camusque insultando vniuersis sacerdotiis: Vbi vos
 habere volui, non potui; vbi potero, non volam.
 Ne mireris, optime Rutgere, stultitiam meam, nihil
 facio noui, sed omnium tibi mortalium mores in me
 30 commonstro. Quis est, quem victoria non facit insolē-
 scere? Quis ferme non foras lingua promit, quod gestat
 in pectore? & me putas apud te filere posse, & nõ aper-
 tē clamare, quòd hic viuam suauiter? Valeant iam curę,
 valeant sollicitudines, & mordaces cogitationes de parā-
 35 dis opibus in posterû. Quid, inquires, adeò nobis repē-
 tē Croesus factus es, vt sic tibi placeas? Imò Croeso bea-
 tiore me puto. Deliras Clenarde, et fallaci somnio te ipse
 G 2 decipis.